

Татјана Богојевић

Библиотекарско друштво Србије

Библиотека Матице српске

Нови Сад

tatjanabogojevic71@gmail.com

Јелена Глишовић

Библиотекарско друштво Србије

Народна библиотека Србије

Београд

jelenaglisovic82@gmail.com

ПРЕГЛЕДНИ РАД

УДК:061.22:02:327.82(497.11)

<https://doi.org/10.63356/baz.2026.017>

КУЛТУРНИ ДИЈАЛОГ И КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА БИБЛИОТЕКАРСКОГ ДРУШТВА СРБИЈЕ

Сажетак: Библиотекарска удружења и асоцијације, попут Библиотекарског друштва Србије (БДС), имају посебан значај за развијање културног дијалога. Представљају отворена места сарадње која немају институционална ограничења као, и простор професионалне слободе, иновативности и креације, без обзира на институционалну хијерархију и структуру чланства. БДС као највеће репрезентативно удружење културе у Србији, данас има водећу улогу у развоју културног дијалога и културне дипломатије у српском библиотекарству. Међународне културне активности остварује кроз циљану мисију отварања нових платформи, узимајући у обзир геополитички положај Србије – који повезује исток и запад – пружајући тако простор за асимилацију различитих културних утицаја. На тај начин делује као место културне разноликости и полазиште за унапређење међународне културне сарадње и разумевања.

Кључне речи: Библиотекарско друштво Србије, културна дипломатија, културна сарадња, библиотекарска удружења, пројекти, умрежавање библиотекара.

УЛОГА И МИСИЈА БДС – ПОВЕЗИВАЊЕ

Библиотекарско друштво Србије (БДС), највеће репрезентативно удружење културе у Србији, данас има водећу улогу у развоју културног дијалога и културне дипломатије у српском библиотекарству. Кроз своје активности БДС показује да библиотеке нису само места за чување и коришћење књига већ и институције које граде мостове између народа, њихових културних посленика и научних заједница. Међународне културне активности остварује кроз циљану мисију отварања нових платформи, узимајући у обзир геополитички положај Србије – који повезује исток и запад – пружајући тако простор за асимилацију различитих културних утицаја. На тај начин делује као место културне разноликости и полазиште за унапређење међународне културне сарадње.

Кроз своје активности, БДС се профилише као лидер у културној дипломатији у библиотекарству. Од свог оснивања 1947. године, Друштво је имало улогу у професионализацији библиотекарства у Србији, али данас, кроз међународне пројекте и сарадњу, оно делује као институција која подиже, јача међународну видљивост српских библиотека и приказује библиотекарство као важан сегмент културне дипломатије. Како наводи Весна Вуксан, европска национална друштва библиотекара махом се формирају у првој половини 20. века, чинећи један занимљив спектар сличности и различитости, према циљевима и начинима на које их остварују – при чему су посебно интересантна удружења из развијених средина попут Скандинавије – а сва та друштва, на свој начин, имају напредне, савремене идеје и концепте рада, који су видљиви. Констатује да у европским оквирима, поред националних друштава, посебан допринос лобирању за библиотеке даје међународно удружење EBLIDA, чији су оснивачи највећа европска друштва библиотекара (Велика Британија, Француска, Италија, Португал, и други), али да Србија нимало не заостаје за Западом. Наводи да уз „мноштво библиотекарских удружења која представљају интересе припадника различитих сегмената библиотечко-информационог сектора у Србији, Библиотекарско друштво Србије (БДС), већ дубоко у седмој деценији постојања, суштински следи за кровну институцију у овој динамичној делатности”.¹ Истиче и да је његова мисија² слободан и једнак приступ

¹ Весна Вуксан, „Библиотекарско друштво Србије на прагу промена”, *Читалиште* бр. 25 (новембар 2014): 12.

² Библиотекарско друштво Србије, „Мисија”, БДС, http://bds.rs/wordpress/?page_id=5 (преузето 27. 3. 2026).

знању и информацијама за све грађане без разлика, те да на прави начин промовише професију и штити професионални интегритет библиотекара, чувајући тако темељне вредности савременог библиотекарства.

Иако је у последњој деценији 20. века дошло до привременог прекида програмских активности Друштва – мада су библиотекарски и тада остали ентузијастички, заинтересовани за рад и веома активни, према речи ма Богдана Трифуновића „није случајно што је почетком новог миленијума, симболично означавајући и одређени нови почетак, Библиотекарско друштво Србије обновило рад, структуру, организацију и издавачку делатност. Обновљена је и мисија Друштва, на различите начине дефинисана током претходних седам деценија, чије би се везивне тачке могле дефинисати као окупљање – сарадња – развој”.³ Када се помиње мисија друштва, може се нагласити да БДС данас иде у корак са променама, да је савремено, да нуди низ могућности за развој и сарадњу. У својим програмским активностима планира и реализује различите формате стручних и научних окупљања, према потребама чланства, као и приоритетних тема у одређеном тренутку. Организује догађаје са кратким роком планирања – на теме од значаја које су у фокусу библиотеке јавности – какви су округли столови БДС, онлајн окупљања поводом тематских вебинара и онлајн предавања, пролећни и јесењи циклус едукација (у форми мастеркласа или акредитованих програма стручног усавршавања), затим редовни сезонски форуми (четири годишње: зимски, пролећни, летњи и јесењи), а као круна огромног рада и највећи годишњи догађај у српском библиотекарству – годишња конференција БДС.

Свакако најкомплекснији и најсадржајнији вид окупљања библиотекара, када се поред ускостручних разматрају и остале значајне теме и пружа прилика за професионално и лично дружење, чине међународне стручне конференције, у чијој организацији и реализацији Библиотекарско друштво Србије, након обављања своје делатности у пуном капацитету, редовно учествује од 2003. године. У почетку суорганизатор са Филолошким факултетом Универзитета у Београду, као један од многобројних организатора или издавача зборника радова, који се објављују након конференција, а од 2009. БДС, углавном самостално, организује све, да би од 2016. то било редовно, у склопу обележавања Дана библиотекара. Годишња конференција БДС представља организационо и програмски комплексан догађај, чије планирање траје читаве календарске године, са завршницом

³ Богдан Трифуновић, „Увод”, *Библиотекарско друштво Србије: 1947–2022* (Београд: БДС, 2022), 5.

поводом Дана библиотекара Србије, који календарски одређује и дане одржавања програма скупа.⁴ Конференције БДС су, према типу конференције, међународне стручно-научне конференције, са различитим форматима програмских активности. У планирању конференција, као и њиховој реализацији, подстичу се дијалог и дискусија с циљем да се учесницима омогући међусобна интеракција ради подстицања сарадње и развијања професионалних контаката.

Учешће предавача по позиву, као и аутора других формата из иностранства, у програму стратешки се планира – у складу са темом конференције и познавањем европских и светских трендова у библиотекарству. Позивају се стручњаци из изабраних области, препознати као лидери, иноватори и зачетници теорија и савремене праксе. У планирању међународног учешћа посебна пажња се обраћа на планирање времена за представнике партнерских удружења, са којима БДС редовно сарађује, на бази споразума о сарадњи или претходно реализованих заједничких пројеката. Тематски оквир конференције тако представља основ за културни дијалог о актуелним темама у библиотекарству региона, Европе и света и остваривање сарадње и заједничких пројеката са библиотекарима и библиотекама у Србији. „Преглед тема конференција сведочи о свеобухватном приступу, уз учешће домаћих и страних стручњака, и спремности на тражење адекватних одговора у пословању [...] Након сваке конференције објављује се и зборник радова као трајни допринос Друштва библиотекарству”.⁵

Говорећи о гласилу БДС *Библиотекару*, основаном још 1948. године, Драгана Грујић, након дела о оснивању, рубрикама и темама кроз време, као и улози у афирмацији библиотекарства, наводи да први број представља личну карту часописа, описује почетак рада Друштва и уједно осликава стање у библиотекарству. „Сваки наредни број осликава време у којем су Друштво и његово гласило деловали, рефлектује стање у библиотекама и српском библиотекарству. Часопис је био средство државне политике, а главни циљ – јачање библиотекарства као нераскидивог сегмента културе”.⁶ Она истиче улогу часописа у промовисању библиотечких тема, и мада се његова концепција мењала током времена, он осликава и стање у библиотекарству и у културном животу уопште. Нова етапа рада *Библо-*

⁴ Конференција се одржава сваке године у различитом граду, углавном 14–16. децембра.

⁵ Дејан Ајдачић, Татјана Брзуловић Станисављевић, „Допринос Друштва професионализацији библиотекарства”, *Библиотекарско друштво Србије: 1947–2022* (Београд: БДС, 2022), 75–76.

⁶ Драгана Грујић, „Прво званично гласило библиотекара”. *Библиотекарско друштво Србије: 1947–2022*. (Београд: БДС, 2022), 186.

текара започиње 2006. године, уз објављивање тематских бројева, те он значи настављање мисије и традиције у „професионализацији библиотекарства у Србији и његовом укључивању у светске токове и пројекте”.⁷ Библиотекар данас, отворен за сарадњу, прати токове умрежавања и има развијен културни дијалог са колегама из региона и иностранства. У писању чланака колеге из окружења активно учествују, а појачано је интересовање и колега из Русије и Белорусије за објављивање радова код нас. Гласило прати иновације и нове токове библиотекарства, посебно оне који су примењиви у домаћој пракси, задржавајући критички тон према трендовима и стварајући баланс између традиције и нових технологија.

ПРОЈЕКТНА АКТИВНОСТ БДС КАО ПЛАТФОРМА ЗА КУЛТУРНИ ДИЈАЛОГ

Са стратешким приступом развоју међународне сарадње у области библиотекарства, БДС представља платформу за културну дипломатију – мост између Србије, Европе и света – и лидера у развоју међународног библиотекарства у региону. Такође, улога БДС у подстицању и развоју руско-српске сарадње, учешће у раду међународних организација као што су ЕБЛИДА (EBLIDA),⁸ и ИФЛА⁹ и културно-дипломатске сарадње са партнерским удружењима, показују да библиотекарство у Србији има снажан међународни потенцијал и да библиотекари јесу важни актери у изградњи културних односа и међународног разумевања.

БДС као активан члан европске организације ЕБЛИДА која окупља национална библиотекарска удружења, библиотеке и документационе центре широм Европе и делује као важан фактор у креирању европске политике у области библиотекарства и културе, од 2025. године обнавља чланство у овој организацији и, захваљујући учешћу у пројекту ELAN (ЕЛАН),¹⁰ остварује бесплатно чланство све до 2030. године, што је значајан корак у омогућавању континуираног учешћа у европским иницијативама. Овакви сусрети библиотекара у контексту Европске заједнице доприносе не само њиховом професионалном развоју, већ и ширењу културног дијалога и изградњи нових партнерстава. Учесници тако имају прилику да се

⁷ Жељко Вучковић, „Реч уредника”, *Библиотекар*, бр.1/2 (2009): 1.

⁸ European Bureau of Library, Information and Documentation Associations. <https://eblida.org/about-eblida/> (преузето 27. марта 2026).

⁹ <https://www.ifla.org/> (преузето 28. 3. 2026).

¹⁰ ELAN empowers European library associations.

упознају са европским иницијативама у области инклузије у библиотекама и грађанске партиципације, да добију информације о улози библиотека у изградњи демократског друштва као и отвореног приступа и културне дипломатије. Све то заједно омогућава да се српско библиотекарство укључи у најновије токове, а да добри примери и истраживања из српских библиотека буду приказани у европском контексту, у оквиру наведених тема. Председница БДС, Јелена Глишовић учесница је Радне групе за културну дипломатију пројекта ЕЛАН, чиме се додатно јача позиција српског библиотекарства у међународном контексту у овој области и отвара могућност представљања капацитета библиотекара и библиотека у Србији на пољу европске културне дипломатије.¹¹

На нивоу света, посебан значај има и чланство и активност БДС у ИФЛИ, најзначајнијој светској организацији библиотека. Наводећи да данас српски библиотекарски, на разним нивоима и у различитим видовима, узимају активно учешће у раду Међународне федерације библиотекарских удружења и институција – ИФЛА, Гордана Стокић Симончић и Бранка Драгосавац истичу да само ретки међу њима знају да професионална сарадња са овом организацијом траје преко 85 година. „Премда о међусобној сарадњи сведоче и архивска и штампана грађа (како у Србији, тако и у седишту IFLA-е у Хагу), њени домети не само да нису никада оцењени, него никада нису представљени ни у хронолошком низу, што би морало претходити евалуацији [...] Вишедеценијски професионални односи српских библиотекара са IFLA-ом одвијали су се у различитим државним и политичко-економским оквирима: од Краљевине Југославије преко Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Савезне Републике Југославије до Републике Србије”.¹² Разматрајући два важна периода, онај између два светска рата, и онај који се на њега надовезао, почевши након Другог светског рата и достижући врхунац у осмој деценији 20. века, ауторке сматрају да је познавање развоја библиотекарства у националним оквирима основа за изградњу професионалног идентитета библиотекара, апострофирајући сарадњу са ИФЛОМ као суштински важним аспектом за неговање или развијање професионалне самосвести, која је нарушена.

¹¹ Овогодишњи састанак радних група пројекта ЕЛАН у оквиру ЕБЛИДА биће одржан у Београду 3. децембра, а 4. децембра биће организован Отворени дан на којем ће библиотекарски Србије и региона имати прилику да се сусретну и размене знање и искуство са представницима библиотека из више од 30 земаља Европе.

¹² Више о овој теми видети: Gordana Stokić Simončić i Branka Dragosavac, “International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA and Professional Associations in Serbia: The First 45 Years”, *Читалиште* бр. 35 (новембар 2019), 53.

Потпредседник БДС Мирјана Нешић уједно је и председавајућа у ИФЛА секцији за аудиовизуелну грађу, што представља велики успех и признање за српско библиотекарство и прилику за библиотекаре из Србије да буду укључени и активности на пољу унапређења аудио-визуелних колекција у библиотекама. Радна група Секције за аудиовизуелну и мултимедијалну грађу IFLA Audiovisual and Multimedia Section (IFLA AVMS) у периоду од 2019. до 2025. године ревидирала је Смернице за аудиовизуелне ресурсе у библиотекама и другим институцијама (*Guidelines for audiovisual and multimedia resources in libraries*), последњи пут објављене 2004. године и ажуриране као нацрт 2017. године, како би одражавале добру праксу у области која се брзо мења.¹³ Предвиђено је да се смернице прикажу у Кореји на конференцији ИФЛЕ 2026. Поред тога, велики број колега из Србије активно учествује у стручним телима ИФЛЕ, као и у стручним телима самог БДС, са истим фокусом интересовања, чиме се омогућава континуирана размена теоријског знања и практичних искустава. Ова укљученост у глобалне професионалне токове доприноси јачању компетенција српских библиотекара и позиционирању Србије као релевантног партнера у међународној библиотечкој заједници. Кроз учешће у ИФЛА организацији, српски библиотекарски добијају прилику да се упознају са најновијим трендовима, да учествују у креирању глобалних стандарда и да своје искуство пренесу у домаћи контекст. На конгресу ИФЛА, као највећем глобалном догађају у светском библиотекарству последњих година, редовно се представљају најважније иницијативе и активности БДС и тиме повећава глобална видљивост активности Друштва.

БДС је укључен и у ажурирање података о библиотекама из Србије за Светску мапу библиотека, при ИФЛИ. Платформа се зове Library Map of the World (LMW)¹⁴ и има отворени приступ, а одржава је Међународна федерација библиотекарских удружења и институција. (ИФЛА). Она пружа глобалне податке о библиотекама, увиде у њихову делатност и инспиративне приче. Може се претраживати по државама.

¹³ *Guidelines for Audiovisual Resources in Libraries and Other Institutions 2026*, <https://www.ifla.org/news/guidelines-for-audiovisual-resources-in-libraries-and-other-institutions-2026/> (преузето 28. 3. 2026).

¹⁴ <https://librarymap.ifla.org/> (преузето 28. 3. 2026).

БДС У ПРОГРАМУ КРЕАТИВНА ЕВРОПА

Пројекат E-ROUTES – чија је реализација трајала од 2022. до 2025. године донео је значајно унапређење односа и остваривање сарадње у региону, као и сарадње са свим партнерима и придруженим партнерима из Словеније, Хрватске Италије и Србије, пружајући библиотекама из Србије простор за укључивање у тематски контекст европског наслеђа, међуинституционалне и међусекторске сарадње – библиотечка, архивска заједница, универзитет...¹⁵

Досадашње искуство рада на припреми и реализацији овог пројекта показује „да библиотекари имају компетенције и знање за координирање и учешће на пројектима у домену креативних индустрија и савремене интерпретације културног наслеђа. У том смислу, од посебног значаја је прихватање интердисциплинарности као кључне особине савременог библиотекарства која за библиотеке значи међусекторско повезивање, а за библиотекарске сарадње са стручњацима из комплементарних стручних и научних дисциплина и области”.¹⁶ У овај међународни пројекат „Time Travel Routes Through Europe (E-ROUTES)”, БДС је био укључен од јула 2022. године као координатор конзорцијума партнера из Србије, Хрватске, Словеније и Италије. Пројекат је подржала и суфинансирала Европска унија, од 1. јула 2022. године до 30. јуна 2025. године, кроз програм Креативна Европа, којим управља Европска извршна агенција за образовање и културу. Осмишљен је са циљем да на иновативан начин представи европске руте у контексту културно-историјског наслеђа.

Полазиште пројекта је у схватању путовања као дијалога између култура и језика који скраћује географске раздаљине. Намера је била да се повежу савремени културни туризам са путописном културном баштином од 18. века до данас. Завршна конференција овог пројекта одржана је у Голупцу 5–6. јуна 2025. године. Тема је била Феномен путовања као вишеслојне платформе за истраживање, која обухвата културно-образовну, економску, социјалну и наравно туристичку компоненту не изостављајући искуство путовања као личног доживљаја, које нас трансформише и често покреће на нова лична и професионална истраживања. Учесници су били стручњаци из Словеније, Хрватске, Италије, Румуније, Црне Горе, Пољске, Аустралије и Србије. Објављен је и зборник са конференције на

¹⁵ <https://bds.rs/e-routes/> (преузето 28. 3. 2026).

¹⁶ Јелена Глишовић, „БДС у креативној европи – пројекат E-ROUTES“, *Библиотекар*, бр. 1 (2023), 15.

енглеском језику.¹⁷ Резултати пројекта представљени су на IFLA WLIC 2025, а путујућа изложба пројекта кренула је из Народне библиотеке „Вељко Дугошевић“ у Голушцу 5. јуна 2025. године. Потом је представљена у књижници и читаоници Града Прелога у Хрватској, Народној и Универзитетској књижници у Љубљани (Словенија), Културном центру Гозденица у Новаљи (Хрватска), Гимназији Јосипа Славенског у Чаковцу (Хрватска), Градској библиотеци у Чачку, и на многим другим локацијама.

РУ:РС ЛИБ ФОРУМ – ВИШЕ ОД КУЛТУРНОГ ДИЈАЛОГА

Један од најзначајнијих културних дијалога и видова сарадње остварен је са библиотекарима из Русије. У овом смислу, од посебног значаја за сарадњу представља РУ:РС ЛИБ форум, који је омогућио отворени и континуирани дијалог библиотекара, истраживача и културних институција из обе земље.

Двадесет осма годишња конференција Библиотекарског друштва Русије – Сверуски библиотечки конгрес (19. до 24. маја 2024), за тему је имао Библиотеке у мултиполарном свету”. На скупу је било 1.700 библиотекара, међу којима и 80 страних делегата из 12 земаља, из 50 региона Русије и 46 издавачких кућа, како би разменили искуства у вези са промоцијом књиге и читања. Радећи на годишњем програму Сверуског библиотечког конгреса – Годишње конференције БДР у Казању, Секција се обратила Управном одбору БДР с молбом да подржи учешће гостујућих говорника, а први предлог била је Србија. „Србија и Русија деле не само сличну перцепцију савремене библиотечке мисије, већу су заједно део словенског света. При томе се не мисли на површне и само појавне одлике заједничког наслеђа, већ на дубоку повезаност српске и руске културе, засновану на сличности језика и националног наслеђа”.¹⁸ Током боравка у Москви и састанака одржаних у Руској државној библиотеци, Сверуској државној библиотеци за страну књижевност „Марија Рудомино” и Руској државној библиотеци за младе, због великог интересовања библиотекара из Русије и Србије за међусобну сарадњу, јавила се идеја о формирању координационог тела које би овакву сарадњу омогућило и олакшало. Као резултат

¹⁷ Зборник E-route, <https://e-routes.eu/wp-content/uploads/2025/07/E-ROUTES-Proceedings-final.pdf> (преузето 28. 3. 2026).

¹⁸ Јелена Глишовић и Светлана Горокхова, „Библиотеке у мултиполарном свету”: 28. годишња конференција Библиотекарског друштва Русије: међународни преглед и постконференцијске активности”, *Библиотекар*, бр. 2 (2024): 158.

ових договора, формирана је платформа за сарадњу РУ:РС ЛИБ – простор за дијалог, међусобну подршку и размену знања и идеја, уз истовремено промовисање културног наслеђа.

Као општи циљеви Форума наведени су: промовисање богатог словенског наслеђа на глобалном нивоу; неговање и јачање културних и историјских веза између Русије и Србије; заговарање поузданих и тачних информација путем библиотечких услуга и програма; унапређење библиотекарства путем размене најбољих пракси између руских и српских библиотекара; пружање висококвалитетних библиотечких услуга. Специфични циљеви су: развијање свеобухватног скупа библиотечких активности и програма за представљање и промовисање словенске културе, књижевности и језика, чиме се пружају могућности људима широм света да уче и цене разноврсно наслеђе словенских заједница; подизање свести о руско-српским односима, са посебним фокусом на књижевност и језик, унапређењем приступа релевантним ресурсима, израду едукативних материјала и организовање догађаја који олакшавају културну размену између две земље; промовисање руских и српских књижевних дела која су у складу са заједничким интересима, уз успостављање заједничких читалачких програма; сарадња са националним и регионалним професионалним заједницама, мрежама и партнерима ради промовисања циљева и активности РУ:РС ЛИБ Форума; успостављање заједничких активности за развој и имплементацију професионалних норми и стандарда који се баве новим изазовима у библиотекарству, посебно онима који се односе на обезбеђивање тачних и поузданих информација корисницима и јавности.

Примери до сада реализованих успешних пројеката Библиотекарског друштва Србије и Библиотекарске асоцијације Русије, те великог броја библиотека Србије, Републике Српске и Русије, које сарађују под окриљем овог Форума, укључују заједничке семинаре и стручне скупове, одржане вебинаре и програме размене библиотекара. Један од заједничких пројеката, изузетно важан показатељ сарадње наших библиотекара је зборник, настао након Летњег форума БДС, под називом „Култура сећања: улога архива, библиотека и музеја“, одржаног 23–27. јуна 2025. године, у Београду, Новом Саду, Лакташима и Доњој Градини. Организатор Форума је Библиотекарско друштво Србије, у партнерству са Архивом Војводине, Друштвом библиотекара Републике Српске, Библиотекарским друштвом Русије, Музејом жртава геноцида и Јавном установом „Спомен-подручје Доња Градина“. Радни језици Форума били су српски и руски, а учесници су на динамичан и занимљив начин представили своја искуства на тему сећања као културног феномена. Тема је изабрана на првој редовној сед-

ници Форума, на Дан библиотекара Србије, 14. децембра 2014. у Панчеву. Термин култура сећања узет је у најширем значењу, па поред текстова који се тематски односе на Други светски рат, заступљени су и текстови који за предмет проучавања имају културну баштину.¹⁹ Учесници су указали на тренутно стање на пољу стручног усавршавања, нове могућности развоја струке, али и значај културе сећања за развој личности, као и примере рада са документарном грађом ради оживљавања догађаја како би се боље разумеле историјске околности и појединачне судбине невиних жртава. Култура сећања представља важан сегмент очувања културног, духовног и националног идентитета, при чему се кроз сећање негује чиста емоција, а исказивање поштовања према минулим временима, људима и догађајима подразумева њихово уважавање, преношење порука и вредности, како би се сачувале од заборава и биле предочене новим генерацијама.²⁰

У оквиру Форума колегиница Јелка Панић, један од три оснивача Форума²¹ представила је рад на тему „Руско-српски библиотечки форум (РУ: РС Либ Форум) као модел ефикасне међународне сарадње” на Општеруском округлом столу „Међународна делатност библиотека Русије” који је одржан у Москви, у Библиотеци стране књижевности. Говорила је о оснивању Форума, сарадњи између библиотечких друштава Русије, Србије и Републике Српске, састанцима, оствареним пројектима и плановима за наредни период у оквиру Округлог стола, у онлајн окружењу, 26. фебруара 2026.²²

Кроз заједничке пројекте у областима подстицања културе читања, очувања културне баштине и интердисциплинарног усавршавања библиотекара у различитим областима савременог библиотекарства, БДС је успео да позиционира Србију као активног учесника у ширем словенском културном простору и да допринесе изградњи међународних културних мостова међу словенским народима и културама. Ова сарадња је уједно показала да библиотеке могу бити важан актер културне дипломатије, јер кроз њихову делатност долази до размене знања, искустава и култур-

¹⁹ Види више: „Реч уредништва”, *Култура сећања: улога библиотека, музеја, архива: зборник радова са Летњег форума БДС, одржаног 23–27. јуна 2025. у Београду и Новом Саду (Србија), Лакташима и Доњој Градини (Република Српска)*, ур. Татјана Богојевић. Београд: Библиотекарско друштво Србије; Нови Сад: Архив Војводине, 2025, 11–13.

²⁰ Татјана Богојевић, Архиви, библиотеке и музеји као чувари сећања: (Летњи форум БДС, одржан 23–27. јуна 2025), *Библиотекар* бр. 2 (2025), 173.

²¹ Оснивачи овог Форума су Јелена Глишовић, Јелка Панић и Верица Шево.

²² БДС <https://bds.rs/predstavljanje-rada-na-temu-rusko-srpski-bibliotecki-forum-rurs-lib-forum-ka-model-efikasne-medjunarodne-saradnje/> (преузето 27. 3. 2026).

них вредности. Управо овакав концепт сарадње показао се значајним за културну размену између наших земаља и утицао је на стварање корисног професионалног окружења за библиотекарске са српског и руског говорног подручја.

ЗАКЉУЧАК

Библиотекарска удружења и асоцијације, попут БДС, имају посебан значај за развијање културног дијалога јер представљају отворена места сарадње која немају институционална ограничења. Она су простор професионалне слободе, иновативности и креације, без обзира на институционалну хијерархију и структуру. Управо та отвореност омогућава да библиотекари слободно размењују идеје, покрећу иницијативе и граде нове облике сарадње који доприносе развоју библиотекарства и културне дипломатије. Удружења омогућавају да се глас библиотекара чује ван институционалних оквира, да се развијају нови модели сарадње и да се библиотекарство позиционира као динамична и иновативна професија чија је основна одлика интердисциплинарност. Примери таквих иницијатива у БДС укључују организовање форума, радионица и конференција на којима библиотекари могу слободно да износе своје идеје и предлоге, без обзира на институционалну припадност и позиције у библиотекама и институцијама у којима су запослени. Такође, кроз активности и програме БДС, библиотекари имају прилику да развијају своја професионална интересовања и афинитете мимо систематизацијских места на којима су запослени те да на тај начин остварују своје пуне потенцијале у подржавајућем окружењу стручних тела и подружница Друштва

Када се помиње мисија Друштва, може се нагласити да БДС данас иде у корак са променама, да је савремено, да нуди низ могућности за развој и сарадњу. У својим програмским активностима планира и реализује различите формате стручних и научних окупљања, према потребама чланства, као и приоритетних тема у одређеном тренутку. Са стратешким приступом развоју међународне сарадње у области библиотекарства, БДС представља платформу за културну дипломатију – мост између Србије, Европе и света – и лидера у развоју међународног библиотекарства у региону. Такође, улога БДС у подстицању и развоју руско-српске сарадње, која је позиционирала Србију на место активног учесника у ширем словенском културном простору и допринела изградњи међународних културних мостова међу словенским народима показала је да библиотеке могу бити важан актер културне дипломатије, јер кроз њихову делатност долази

до размене знања, искустава и културних вредности. Кроз учешће у раду међународних организација, попут ЕБЛИДА и ИФЛА и културно-дипломатске сарадње са партнерским удружењима, показују да библиотекарство у Србији има снажан међународни потенцијал и да библиотекари јесу важни актери у изградњи културних односа и међународног разумевања.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ајдачић, Дејан и Татјана Брзуловић Станисављевић, „Допринос Друштва професионализацији библиотекарства”, *Библиотекарско друштво Србије: 1947–2022* (Београд: БДС, 2022), 69–83.
2. Библиотекарско друштво Србије, „Мисија”, БДС, http://bds.rs/wordpress/?page_id=5 (преузето 27. 3. 2026).
3. Библиотекарско друштво Србије, <https://bds.rs/predstavljanje-rada-na-temu-rusko-srpski-bibliotecki-forum-rurs-lib-forum-kaao-model-efikasne-medjunarodne-saradnje/> (преузето 27. 3. 2026).
4. Богојевић, Татјана. „Архиви, библиотеке и музеји као чувари сећања: (Летњи форум БДС-а, одржан 23–27. јуна 2025)”, *Библиотекар* бр. 2 (2025), 167–173.
5. Вуксан, Весна. „Библиотекарско друштво Србије на прагу промена”, *Читалиште* бр. 25 (новембар 2014): 11–18.
6. Вучковић, Жељко „Реч уредника”, *Библиотекар*, бр. 1/2 (2009): 5–16.
7. Глишовић, Јелена. „БДС у креативној европи – пројекат Е-ROUTES“, *Библиотекар*, бр. 1 (2023), 1–17.
8. Глишовић, Јелена и Светлана Горокхова, „Библиотеке у мултиполарном свету: 28. годишња конференција Библиотекарског друштва Русије: међународни преглед и постконференцијске активности”, *Библиотекар*, бр. 2 (2024): 157–161.
9. Грујић, Драгана. „Прво званично гласило библиотекара”. *Библиотекарско друштво Србије: 1947–2022*. Београд: БДС, 2022, 175–187.
10. E-routs, <https://bds.rs/e-routes/> (преузето 28. 3. 2026).
11. European Bureau of Library, Information and Documentation Associations. <https://eblida.org/about-eblida/> (преузето 27. априла 2026).
12. Зборник Е-роутс, <https://e-routes.eu/wp-content/uploads/2025/07/E-ROUTES-Proceedings-final.pdf> (преузето 28. 3. 2026).
13. IFLA <https://www.ifla.org/> (преузето 28. 3. 2026).
14. Librarymap, <https://librarymap.ifla.org/> (преузето 28. 3. 2026).

15. „Реч уредништва”, *Култура сећања: улога библиотека, музеја, архива: зборник радова са Летњег форума БДС-а, одржаног 23–27. јуна 2025. у Београду и Новом Саду (Србија), Лакташима и Доњој Градини (Република Српска)*, ур. Татјана Богојевић. Београд: Библиотекарско друштво Србије; Нови Сад: Архив Војводине, 2025, 11–13.
16. Stokić Simončić Gordana i Branka Dragosavac, “International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA and Professional Associations in Serbia: The First 45 Years”, *Читалиште* 35 (новембар 2019), 44–53.
17. Трифуновић, Богдан. „Уводна реч”, *Библиотекарско друштво Србије: 1947–2022*. Београд: БДС, 2022, 5–8.

Tatjana Bogojević

Serbian Library Association
Matica Srpska Library
Novi Sad

Jelena Glišović

Serbian Library Association
National Library of Serbia
Belgrade

CULTURAL DIALOGUE AND CULTURAL DIPLOMACY OF THE LIBRARY ASSOCIATION OF SERBIA

Summary: Library associations and organizations, such as the Library Association of Serbia (BDS), play a significant role in fostering cultural dialogue. They represent open spaces for collaboration, free from institutional constraints, and provide an environment of professional freedom, innovation, and creativity, regardless of institutional hierarchy or membership structure. As the largest representative cultural association in Serbia, BDS today holds a leading role in the development of cultural dialogue and cultural diplomacy within Serbian librarianship. Its international cultural activities are carried out through a targeted mission of creating new platforms, taking into account Serbia’s geopolitical position—connecting East and West—thus providing space for the assimilation of diverse cultural influences. In this way, it acts as a site of cultural diversity and a starting point for enhancing international cultural cooperation and understanding.

Keywords: Library Association of Serbia, cultural diplomacy, cultural cooperation, library associations, projects, networking of librarians.